

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/188/2016
Identifikačné číslo spisu:	8204113367
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8204113367.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobcu Z. I., bývajúceho v S., S., zastúpeného JUDr. Vladimírom Pochom, advokátom so sídlom v Bardejove, Hviezdoslavova 3, proti žalovaným 1/ Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, 2/ Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 3C/162/2004, o dovolaniach žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. februára 2009 sp. zn. 8Co/89/2008 a proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 14. októbra 2010 sp. zn. 5Co/91/2010, takto

rozhodol:

Dovolania o d m i e t a.
Žalovaným nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. septembra 2006 č. k. 3C/162/2004-62 žalobu žalobcu zamietol a rozhodol o trovách konania. Zamietnutie žaloby voči žalovanej 1/ odôvodnil tým, že nebola splnená podmienka uplatnenia nároku na náhradu škody podľa § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, pretože príslušným orgánom nebolo zrušené pre nezákonnosť žiadne rozhodnutie, na ktoré poukazoval žalobca. Dodal, že aj keď Krajský súd v Prešove zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie č. k. 8C/1030/2000-30, konanie nie je právoplatne skončené a preto žalobcovi ani nemohla vzniknúť žiadna škoda, ktorej náhrady sa domáha. Žalobu voči žalovanému 2/ zamietol z dôvodu nedostatku jeho pasívnej legítimácie v konaní.

2. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 19. februára 2009 sp. zn. 8Co/89/2008 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol o trovách odvolacieho konania. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že v konaní nebola splnená základná podmienka pre úspešnosť žaloby žalobcu o náhradu škody voči štátu, a to zrušenie rozhodnutia, ktorým mala byť žalobcovi spôsobená škoda v predpísanom konaní. Považoval preto rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny.

3. Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalobca. Navrhol zrušenie rozsudku odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolanie odôvodnil tým, že nebol v konaní pred odvolacím súdom riadne zastúpený (§ 237 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb., ďalej len „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“) a že nebol „prizvaný“ na pojednávanie, na ktorom bol odvolacím súdom vynesený konečný rozsudok, čím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f) O. s. p.

4. Odvolací súd uznesením zo 14. októbra 2010 sp. zn. 5Co/91/2010 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie z 19. októbra 2009 č. k. 3C/162/2004-115 vo výroku, ktorým tento priznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov sčasti vo výške jednej polovice. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie správne pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov vychádzal z aktuálnych majetkových a zárobkových pomerov žalobcu. Stotožnil sa s jeho názorom, že vzhľadom na výšku súdneho poplatku a povahu spoplatňovaného úkonu, jeho zaplatením v jednej polovici nebude ohrozené uspokojovanie základných životných potrieb žalobcu. Podľa odvolacieho súdu rozhodnutie súdu prvej inštancie tak nepredstavuje prekážku realizácie jeho ústavného práva na súdnu ochranu.

5. Aj proti tomuto uzneseniu (jeho potvrdzujúcemu výroku) podal dovolanie žalobca. Navrhol zmeniť uznesenie odvolacieho súdu tak, že mu bude priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v plnej výške. Dovolanie odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) O. s. p. a dovolacími dôvodmi uvedenými v § 241 ods. 2 písm. a) a c) O. s. p. Žalobca namietal, že rozhodnutie konajúcich súdov je voči nemu príliš tvrdé, nezákonné a zmätočné.

6. Žalovaní sa k podaným dovolaniam nevyjadrili.

7. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

8. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná aj po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p. aj nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z. z.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas k tomu oprávneným subjektom, zastúpeným advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním a dospel k záveru, že dovolania žalobcu je potrebné odmietnuť.

9. Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal.

10. Podľa § 238 O. s. p. dovolanie bolo prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (odsek 1). Dovolanie bolo prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu

vysloveného v tejto veci (odsek 2) a napokon tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (odsek 3).

11. V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O. s. p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie preto podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

12. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O. s. p., ktoré ukladalo dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

13. Vady konania podľa ustanovenia § 237 písm. a), b), d), e) a g) O. s. p. žalobca nenamietal a ich existenciu po preskúmaní veci nezistil ani dovolací súd.

14. Žalobca v dovolaní tvrdil, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.], pretože nebol predvolaný na pojednávanie pred odvolacím súdom a nebol ani riadne zastúpený [§ 237 písm. c) O. s. p.].

15. Dovolací súd v súvislosti s námietkou žalobcu, že nebol riadne v konaní pred odvolacím súdom zastúpený uvádza, že dovolací dôvod podľa § 237 písm. c) O. s. p. mohol byť naplnený len v prípade, kedy účastníkom konania (stranou sporu) bola osoba maloletá, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony a osoba, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená. V posudzovanej veci žalobca nie je maloletý a ani osobou pozbavenou, prípadne obmedzenou vo svojej spôsobilosti na právne úkony. Opak netvrdil napokon ani žalobca. Žalobcom tvrdená existencia uvedenej vady je preto nedôvodná.

16. Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. sa rozumel postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania (strane sporu) realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznával (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu a pod.).

17. V súvislosti s námietkou žalobcu, že nebol predvolaný na pojednávanie pred odvolacím súdom najvyšší súd konštatuje, že odvolací súd rozhodol o odvolaní bez nariadenia pojednávania, pretože nešlo o prípady podľa § 214 ods. 1 O. s. p., kedy na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej musel predseda senátu odvolacieho súdu nariadiť pojednávanie vždy. V prípade rozhodnutia o odvolaní bez nariadenia pojednávania odvolací súd účastníkov (strany sporu) nepredvolával, ale postupoval podľa § 156 ods. 3 O. s. p. Najvyšší súd sa preto následne zaoberal splnením podmienok podľa vyššie uvedeného zákonného ustanovenia a konštatuje, že z obsahu spisu (č. l. 94) je zrejmé, že predseda senátu odvolacieho súdu dal 11. februára 2009 písomný pokyn oznámiť na úradnej tabuli súdu vyhlásenie rozhodnutia na deň 19. februára 2009 o 11.45 hod., že 11. februára 2009 bolo vyhotovené oznámenie o termíne a mieste verejného vyhlásenia rozhodnutia a zároveň bolo toto oznámenie vyvesené na úradnej tabuli súdu, a že v zápisnici o verejnom vyhlásení rozsudku z 19. februára 2009 odvolací súd

výslovne konštatoval zachovanie päťdňovej lehoty. Postup odvolacieho súdu bol preto v súlade s ustanovením § 156 ods. 3 O. s. p. Odvolací súd preto svojím postupom pri verejnom vyhlásení rozsudku neodňal žalobcovi možnosť konať pred súdom.

18. Možno teda konštatovať, že žalobca neopodstatnene namietal existenciu prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. c) a f) O. s. p.

19. Vzhľadom na to, že dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu z 19. februára 2009 sp. zn. 8Co/89/2008 nebolo prípustné podľa § 238 O. s. p. a neboli zistené ani podmienky prípustnosti dovolania uvedené v § 237 O. s. p., dovolaciemu súdu neostalo iné, než dovolanie ako procesne neprípustné odmietnuť [§ 447 písm. c) C. s. p.] bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napádaného rozsudku odvolacieho súdu.

20. Pokiaľ ide o dovolanie žalobcu proti uzneseniu odvolacieho súdu zo 14. októbra 2010 sp. zn. 5Co/91/2010, aj v tomto prípade dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

21. Dovolanie proti uzneseniu bolo prípustné, ak ním bolo napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu [§ 239 ods. 1 písm. a) O. s. p.] alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločnstiev na zaujatie stanoviska [§ 239 ods. 1 písm. b) O. s. p.]. Podľa § 239 ods. 2 O. s. p. bolo dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) išlo o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c) išlo o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Žalobcom napadnuté uznesenie však nemá znaky žiadneho z nich. Prípustnosť dovolania žalobcu smerujúceho proti tomuto uzneseniu preto z ustanovenia § 239 O. s. p. vyvodiť nemožno.

22. Dovolanie žalobcu by bolo procesne prípustné iba, ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O. s. p. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a) až e) a g) O. s. p. výslovne netvrdil a ich existencia nebola dovolacím súdom zistená. Dovolanie podľa týchto zákonných ustanovení preto prípustné nie je.

23. Najvyšší súd k námietkam žalobcu uvádza, že určujúcim kritériom pre rozhodnutie súdu o návrhu účastníka konania (strany sporu) na oslobodenie od súdnych poplatkov bola podľa § 138 ods. 1 O. s. p. jeho objektívna schopnosť zaplatiť súdny poplatok v stanovenej výške. V prípade objektívnej neschopnosti účastníka konania (strany sporu) zaplatiť súdny poplatok mu bolo možné priznať oslobodenie od súdnych poplatkov len za predpokladu, že nešlo o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

24. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie v rámci rozhodovania o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 ods. 1 O. s. p. prihliadol na majetkové pomery žalobcu, na výšku jeho príjmu ako aj jeho manželky, na výšku súdneho poplatku a tiež na možnosť si finančné prostriedky zaobstarat'. Prihliadol aj na prípadné dôsledky na jeho pomery, ktoré by zaplatenie súdneho poplatku mohlo vyvolať. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie plne stotožnil, nemožno preto v žiadnom prípade považovať za zmatečné.

25. Žalobca v dovolaní uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. (rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci); k tejto námietke však dovolací súd odkazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. by bolo možné prihliadať len v prípade procesne prípustného dovolania, čo ale nie je tento prípad (por. napr. R 54/2012).

26. Vzhľadom na to, že dovolanie žalobcu proti uzneseniu odvolacieho súdu zo 14. októbra 2010 sp. zn. 5Co/91/2010 nebolo podľa § 239 O. s. p. prípustné a neboli zistené ani zmätočnosťné vady konania podľa § 237 O. s. p., najvyšší súd jeho dovolanie proti tomuto uzneseniu ako procesne neprípustné odmietol [§ 447 písm. c) C. s. p.].

27. V dovolacom konaní úspešným žalovaným najvyšší súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo im žiadne trovy nevznikli.

28. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.